

Chovají se mokřady skutečně „jako houba“ ?

Oblíbená a často opakovaná teorie o tom, jak fungují mokřady, je takzvaná teorie houby. Ta se pojila především s rašeliništěm, což je krajinný prvek, který si pod pojmem „mokřad“ často představíme.

Podle této teorie dokáže rašeliniště vodu zadržet, když je jí příliš mnoho, a naopak ji vypouštět, když je jí v řece málo. V případě velkých srážek by tedy dešťovou vodu mělo - jako správná houba - nasáknout, výrazně snížit odtok do řeky a tím zabránit povodni. V období sucha by zase tato velká zásobárna měla vodu postupně vypouštět do řeky a pomáhat tak nadlepšovat její nízký vodní stav.



Světlý pruh podél okraje rašelinného jezírka ukazuje, o kolik se hladina podzemní vody v suchém období snížila.



Za normálního stavu je rašeliniště plně vody „až po okraj“ a snížená místa jsou zatopená.

Je tady však jeden problém: mokrá houba už moc vody navíc nepojme. A rašeliniště, kde je hladina podzemní vody velkou část roku jen kousek pod povrchem, takovou nasáklou houbu připomíná. A proto když zaprší, voda spadlá na rašeliniště odtéká velice rychle po povrchu rovnou do toku. Pouze malá část vody se zde zadrží.

S přispíváním vody do řeky v období sucha to také není tak idylické. Rašelinná hmota nacházející se pod povrchem je pro vodu velmi těžko průchodná. Voda se tudy pohybuje opravdu pomalu (mm až cm za den), a tak je i dlouhodobý odtok vody z rašeliniště malý. V porovnání s jinou půdou, třeba tou lesní, tedy přispívá v suchém období do řeky méně.

Mezi mokřady ale patří např. také příbřežní zóny jezer a řek. Říční nivy, tedy pásma podél vodního toku, mohou dobře sloužit při tlumení povodňové vlny. V případě, že nejsou plně nasycené vodou, fungují jako mělké nádrže a zpomalují tak postup vody.

My, hydrologové z Ústavu pro hydrodynamiku, se zabýváme především hydrologickou funkcí rašelinišť a procesy, které v nich probíhají. K příležitosti Světového dne mokřadů bychom rádi připomněli, že chování mokřadů se výrazně liší v závislosti na tom, jaké jsou aktuální podmínky a o jaký typ mokřadu se jedná. Zkrátka...

Mokřad NENÍ houba!
(rozhodně ne vždy...)



V létě může dlouhé období bez deště způsobit proschnutí horní vrstvy a vytvořit na rašelině suchou kůru.



Ústav pro
hydrodynamiku
AV ČR, v. v. i.

Akademie věd
České republiky

STRATEGIE AV21